

Samfundet S:t Erik
Stockholm

YTTRANDE

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

2016-04-01
Dnr 2010-20840

Samråd Program för centrala Bromma, S-Dp 2010-20840

Sammanfattning

Samfundet S:t Erik anser att den föreslagna nya stadsdelen i norra Riksby riskerar att bli jämförelsevis mindre attraktiv på grund av närheten till Bromma flygplats och flygets påverkan på närmiljön och för att det inte kommer att bli tillräckligt bekvämt och nära för gående mellan delar av det högexploaterade flerfamiljshusområdet och Brommaplan. Det finns inte heller någon genomtänkt redovisning av hur kollektivtrafiksystemet i stadsdelen ska lösas. Norra Riksby behöver kopplas ihop med närbelägna stadsdelar i Västerort och Sundbyberg via tunnelbana eller tvärsparväg.

Föreslagen nybebyggelse i den nya stadsdelen bedöms inte påverka kulturmiljövårderna i befintliga bebyggelseområden alltför negativt. Vi värdesätter att koloniområdena och värdefulla delar av grönstrukturen och landskapsbilden kommer att bevaras. Förtätning av befintliga områden förutsätter dock att placeringen av nya byggnadsvolymer inordnas i bebyggelsestrukturen och att skalan och utformningen av nya byggnader anpassas till de befintliga. Redovisade illustrationer visar i flera fall på olyckliga utföranden.

Utlåtande

Samfundet S:t Erik har tagit del av förslaget till program för centrala Bromma med Riksby, Åkeshov m.m. Vi konstaterar att förslaget avser några, men inte alla, delar i ett tänkt omvandlingsområde där Brommaplan enligt översiktsplanen utgör en s.k. tyngdpunkt. Arbete med en ny översiktsplan pågår. Programförslaget innebär bland annat att omfattande nybebyggelse ska tillkomma på mark som har den intensivt trafikerade Bromma flygplats som närmaste granne.

Totalt föreslås 3000 – 4000 bostäder samt lokaler, skolor m.m. i en ny stadsdel, Norra Riksby, samt i form av förtätningar i Åkeshov, Åkeslund, samt del av Ulvsunda. Parallellt med programarbetet pågår planarbete för utveckling av Brommaplans bussterminal med närområde (Detaljplan för Grammet 1 med mera) vid Brommaplan i stadsdelarna Riksby och Åkeslund. Samfundet har tidigare yttrat sig över förslaget till detaljplan för Grammet 1 m.m. Själva trafikplatsen vid Brommaplan och dess närområde redovisas som ett utredningsområde.

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

Det nu aktuella programförslaget väcker frågor om hur helheten är tänkt långsiktigt – kollektivtrafiken, grönstrukturen, samspelet med övriga tillkommande, men ännu ej redovisade, förslag till bebyggelseområden i gränstrakterna kring Bromma flygfält, liksom eventuellt även på flygfältet som sådant, samt kontakten med den viktiga servicepunkten och tunnelbanestationen vid Brommaplan och med områdena på andra sidan flygfältet med handelsområdet Bromma Blocks, de strandnära områdena längs Bällstaviken och Ulvsunda sjö, Sundbybergs centrum samt tvärbanans hållplatser. Om inte sådana övergripande samband kan lösas på ett bra sätt riskerar den nya föreslagna stadsdelen i Norra Riksby att bli en jämförelsevis sett sämre integrerad del i staden än andra. Delar av den nya stadsdelen får varken gångavstånd till tunnelbanan eller tvärbanan utan föreslås att försörjas med buss. Kollektivtrafik med buss är erfarenhetsmässigt inte lika attraktivt som spårtrafik. Området riskerar att bli starkt bilberoende. Nackdelarna ur boendemiljösynpunkt som närheten till flygplatsen innebär är uppenbara. Detta ökar riskerna för socio-ekonomisk segregation.

Av programförslaget framgår att förslaget till bebyggelsestruktur för en ny stadsdel i Riksby, utöver flygbullrets restriktioner, även har anpassats för en fortsatt utveckling in i det nuvarande flygplatsområdet. Föreslagen struktur bedöms alltså vara möjlig att vidareutveckla även utanför programområdets avgränsning om flygplatsen på sikt skulle läggas ned. Utförligare utredningar av en fortsatt stadsutveckling över flygplatsområdet anges ligga utanför ramarna för aktuellt programarbete. Vidare anges att en eventuell framtida bebyggelse av flygplatsområdet, med hänsyn till områdets storlek och centrala läge, blir ett omfattande stadsutvecklingsprojekt som kräver att flera aspekter och funktioner studeras ytterligare, till exempel målpunkter och samband med närliggande stadsutvecklingsområden, gröna samband samt strategier för infrastruktur och kollektivtrafikförsörjning.

Vi menar att den nu föreslagna nybebyggelsen i norra Riksby har en så stor omfattning, och sådana lägesförutsättningar i förhållande till omgivande delar av Västerort och centrala Sundbyberg, att sambanden i den övergripande strukturen behöver kunna säkerställas på ett bra sätt redan från början. Vi efterlyser därför en redovisning av hur dessa samband kan etableras och vidareutvecklas under olika utbyggnadsskeden och vid olika scenarier för flygplatsområdets framtida användning. Det är särskilt viktigt att de som kommer att bo eller arbeta i den nya stadsdelen kan få gångavstånd till tunnelbana eller tvärsparväg.

Vi konstaterar med tillfredsställelse att programförslaget innebär att alla *kolonitradgårdsområdena* - Lillsjönäs, Riksby och Kortenslund - bevaras, även om enstaka stugor kanske måste flyttas för vägdragningar etc.

Självklart kommer man att uppleva bebyggelse i 6-7-8 våningar som en väldigt hög exploatering, särskilt när den placeras intill småskaliga småstugor och kolonistugor där de flesta idag är i 1-3 vån.

Byggande enligt programförslaget torde innebära att man kommer att kunna läsa av *landskapet* även i framtiden. Grönområden som inte föreslås bebyggas är ofta s.k. de Geerområden med blockrika marker som vittnar om istidens påverkan. Områdena intill Lillsjön redovisas som stadspark. Lillsjön är ju en kvarleva från den tiden då Ulvsundasjön, Lillsjön, Judarn och Mälaren hängde ihop i ett samlat vattenstråk.

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

De steniga markerna som kommer att omge bebyggelsen är upplevelserika men också svåra att ströva igenom, eller att vistas i, bortsett från promenad- och cykelvägarna. Dessutom är de fortsatt bullerstörda från flygplatsen. De har särpräglade värden, men också tydliga begränsningar, som närbelägna *rekreationsområden*.

Vi bedömer att *nya kvarter* i princip kan byggas på föreslaget sätt, både för verksamheter och bostäder, utan att det påverkar de kulturhistoriska värdena i befintliga områden alltför mycket.

För de områden där det föreslås *förtätning av bostäder* vill vi poängtera vikten av att utreda den exakta placeringen av nya byggnadsvolymer, och av sättet att inordna och anpassa det nya, i förhållande till den befintliga bebyggelsestrukturen. Exempelvis är de föreslagna volymerna vid Riksby smalhusområde/Spångavägen alltför höga och klumpiga. Detsamma gäller husen som föreslås vid Tunnländsvägen/Stopvägen, ett fint grönklassat smalhusområde i rött tegel. Det punkthus som föreslås i hörnet Stopvägen/Gustaf III:s väg bör utgå helt. Att placera ett punkthus mitt i ett homogent smalhusområde på detta sätt är olämpligt ur stadsbildssynpunkt.

Det är viktigt att *fornlämningarna* inom området ses som en tillgång och bevaras så långt möjligt. De berättar om Brommas äldsta historia.

Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Susanne Ingo
Vice Ordförande

Suzanne Lindhagen
Styrelseledamot

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950